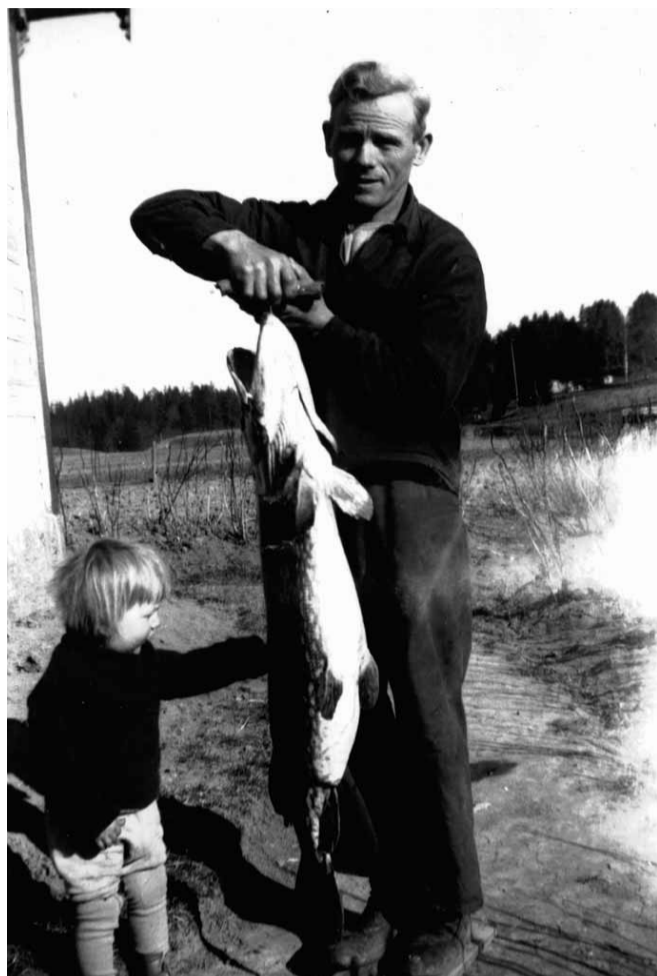

Spången

KINDA KANAL

Joakim Johanssons arkiv

Einar Andersson som var brovakt, 1932-44, visar en fin fångst för sonen Uno.

Joakim Johanssons arkiv

Pråmen AGE 4 ligger vid Dockulla, 1953. I bakgrunden syns Spången. Tidigare varvsägaren Georg Johansson ror med barnen Leif och Karl-Arne.

Kärt barn har många namn heter det ju och det stämmer med denna broförbindelse. Den har under flera hundra år funnits som länk över Stångån, mellan östra och västra delen av Landeryd socken. Namnen talar sitt eget språk allt efter tid och behov: Sockenspången, Nybro spång, Harfvesta gångspång, Landerydspången, Kyrkbron, Tråbron vid kyrkan och Spången.

Tänk om denna broförbindelse kunde berätta om alla de människor som en gång trampat på dess bräder. Längre tillbaka i tiden lär finare folk ha skjutsats fram till bron, för att sedan gå resten av vägen upp till kyrkan, medan andra traskade hela vägen från socknens alla hörn.

Att det funnits en broförbindelse på platsen sedan länge tyder närliggande gårdsnamnet Nybro på. Nybro omnämns redan på 1400-talet och namnet skulle kunna betyda "gården vid den nya bron". Spången har fungerat som förbindelse till Landeryds kyrka för gårdarna, Edsberga, Bogestad, Harvestad, Ullstamma och Nybro. De tidigare broarna på denna plats var lägre och säkerligen byggda av kraftigare trävirke. När Stångån gjordes farbar för att bli Kinda Kanal byggdes en ny rullbro av trä år 1870. Brovaktarstugan Spången med tillhörande fåbod uppfördes samma år. Stugan byggdes i samma stil som övriga sluss- och brovaktarstugor längs Kinda Kanal.

Den 20 november 1871 flyttade förste brovakten, snickaren Carl Fredrik Svensson med familj, in i Spången. Som brovakt hade han till uppgift, att när som helst på dygnet öppna bron för passerande fartyg. Han fick inte uppehålla sig längre bort än att han utan dröjsmål kunde betjäna ankommande fartyg. När ett fartyg kom från Hjulsbro eller Slattefors gav skepparen ljudsignal, så att brovakten skulle hinna veva bron åt sidan innan fartyget var framme. Kom de nattetid kunde det behövas flera signaler för att väcka vakten. Den sista brovakten var Brita Vulcan, som bodde i det närbelägna Vulcantorpet.

Spångens östra brofäste (kyrksidan) har alltid haft samma utgångsläge, men före 1961 låg det västra fästet 20 meter nedströms dagens brofäste, alltså nedanför brovaktstugan. Det enda som finns kvar av den tidigare bron idag är ett par stolpar i strandkanten nedanför stugan. I mitten av 1900-talet förföll många broar och slussar, så även Spången. Landeryds kommun beslöt 1961 att rusta upp den gamla bron. Under en vecka i september 1961 utförde ingenjörstrupperna ING 1 från Stockholm ombyggnaden. Mannarna slog läger i skogen väster om Spången, medan befälen bodde vid gamla Hjulsbrovarvet, Dockulla. Den gamla bron revs och pålarna sprängdes bort. Den nya träbron byggdes nu på högre höjd än den gamla så att båtar skulle kunna passera under.

Omkring 1963 blev vattennivån så hög, att passagerarfartyget KIND inte kunde passera under bron. Bron kapades då och byggdes sedan upp med några trappsteg mitt över farleden. Samma sak hände 1985 och bron kapades. Linköpings kommun lät då bygga en högre provisorisk gång av rörställning över farleden. Denna provisoriska lösning fanns kvar till 1999, då den gamla bron revs och ersattes med den nuvarande bron. Samtidigt renoverades den gamla brovaktarbostaden som använts som sommarstuga. Fåboden revs och en ny byggdes. Den 27 juni 1999 invigdes Spången av kommunalrådet Gösta Gustavsson. Spången kan nu under ytterligare många år förbinda de båda sockensidorna med varandra.

Text: Joakim Johansson, Landeryds hembygdsförening

Fotograf: Joakim Johansson, 1999

Spången i nutid.

Joakim Johanssons arkiv

Spången sedd från Dockulla, 1950-tal. Fartyget KINDA passerar Spången. Brovaktarstugan syns till höger.

Joakim Johanssons arkiv

Bogserbåten BALDER skrotad vid Hjulsbrovarvet, 1936. Spången i bakgrunden.

KANALMUSEUM

I en mindre uthusbyggnad vid Brokinds sluss har föreningen Kinda Kanals Vänner och kanalbolaget sammanställt verktyg och redskap från kanalbygget samt fotografier, ritningar och skisser. Öppethållande under kanalsäsongens och slussens ordinarie tider.

Kontakta slussvakten i Brokind för ytterligare information och bokning av gruppvisning.

Joakim Johanssons arkiv

Hjulsbrovarvet – Dockulla, vintern 1935-36 Ett reparationsvarv som startades 1931 och upphörde 1948. Skepparen Axel Johansson tillsammans med sönerna Georg, Tore och Arne drev varvet. De hade ett mindre antal anställda som även var besättning på de fartyg som Johanssons ägde och bedrev fraktfart med på kanalen. Här reparerades stor del av de fartyg som trafikerade Kinda kanal under dessa år. Endast ett mindre bogserfartyg byggdes på varvet.

Joakim Johanssons arkiv

Hjulsbrovarvet vintern 1938-39. Vid bryggan ligger lastfartyget GUST. AF UGGLAS med pråmen AGE1, till vänster. Passagerarfartyget KINDA syns i bakgrunden.

Serien med historiska informationstavlor utplacerade längs kanalen är producerad av Kinda Kanal med medel från bl a Westman-Wernerska stiftelsen. I samarbete med:

www.kindakanal.se

Föreningen Gamla Linköping

Rimforsa Foto

Vårdens Hembygdsförening

BILD LINKÖPING

Kinda lokalhistoriska arkiv

ÖSTERGÖTLANDS LÄNSMUSEUM

Södra Kinda Bygdegille

Björksund

LANDERYDS HEMBYGDSFÖRENING

Hjulsbrovarvets arkiv

www.hjulsbrovarvet.se

www.kindakanal.se/kkv.htm